

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

06.09.2023 nr. 04/1-7927
la nr. 18-69-8880 din 21.08.2023

**Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
Cancelaria de Stat**

Urmare examinării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 1350/2000 cu privire la activitatea arhitecturală (**număr unic - 706/MIDR/2023**), relevăm următoarele.

Pe plan redacțional și sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, la proiectul de lege facem următoarele observații și propuneri.

La pct. 1, în conținutul normei propuse la art. 1 alin. (1), textul „precum și constituirea Ordinului Arhitecților din Republica Moldova, ca formă de organizare independentă, nonprofit, autonomă, apolitică și de interes public” urmează a fi exclus și prevăzut la alin. (2), consacrat domeniului de reglementare al legii.

La pct. 2, noțiunea „Ordinul Arhitecților din Republica Moldova” necesită a fi exclusă, deoarece aceasta, după conținutul său, nu intră în sfera noțiunilor avute în vedere de norma art. 54 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, or, actele normative nu au rolul de a deveni dicționare explicative a termenilor utilizați în texte. Astfel, în privința stabilirii noțiunilor, este de menționat că, definirea unei noțiuni/termen ar putea fi realizată doar în cazul în care la momentul adoptării actului se constată că un termen/concept este pasibil de a fi interpretat în mai multe sensuri și autorul actului normativ la etapa adoptării decide că nu trebuie să lase determinarea sensului exact al termenului în sarcina celor care vor interpreta și aplica actul normativ. Această regulă este aplicabilă și în cazul în care termenul este folosit în alt sens decât cel uzual. Cu alte cuvinte, definirea conceptelor se efectuează doar în cazul în care sensul acestora poate crea dificultăți la interpretarea și aplicarea acestora sau li se atribuie un sens specific. Totuși, în situația în care autorii unui proiect intenționează să definească o noțiune, în nota informativă este necesar să se arate că se întrunesc condițiile care impun definirea termenului în actul normativ și să se indice circumstanțele care justifică definirea termenului în sensul propus de autori (a se vedea art. 54 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017*).

La pct. 3 sbp. 1) cuvintele „de substituit” se vor indica la timpul prezent – „se substituie”, iar termenul „cuvintele”, în al doilea caz, se va substitui cu termenul „textul”, care se folosește pentru individualizarea unor cuvinte și cifre, cuvinte și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație (observație valabilă și pentru restul cazurilor similare din proiect).

La pct. 3 sbp. 3), norma propusă la art. 3 lit. f), nu poate fi acceptată, din care cauză se va revizui/exclude. De reținut este că, activitatea asociațiilor obștești, inclusiv celor profesionale se întemeiază pe principiul autoadministrării.

La pct. 4, în textul preconizat pentru art. 4:

În conținutul normei propuse la alin. (2), textul „(compartiment de arhitectură)” admite confuzie în text, motiv pentru care sugerăm reformularea/excluderea acestuia. Or, nu este clară necesitatea menținerii textului respectiv, având în vedere că în titlul articolului se precizează despre crearea obiectului arhitectural.

La alin. (3), cuvintele „în conformitate cu normele stabilite de actele normative în vigoare” sunt declarative și lipsite de precizie, fapt ce va determina nefuncționalitatea normei. De aceea, sugerăm autorului să indice nivelul actului normativ avut în vedere și autoritatea competentă de aprobare a acestuia.

La pct. 5 sbp. 3), referitor la art. 5 alin. (5), cuvintele „Necesitatea unor astfel de concursuri” admite confuzie în textul articolului per general. Or, norma de la alin. (2) al aceluiași articol determină situațiile sau cazurile în care concursurile arhitecturale și urbanistice se organizează și se desfășoară în mod obligatoriu. Adicional, la alin. (6) cuvintele „administrației publice locale” se vor substitui cu cuvintele „autorității administrației publice locale”.

La pct. 6, în textul preconizat pentru art. 6:

La alin. (1), cuvintele „și pentru a evita orice subiectivism asupra deciziilor” urmează a fi excluse, considerându-le a fi irelevante. Textul alineatului trebuie să prezinte norma instituită fără explicații sau justificări. Tot aici, în ceea ce privește utilizarea textului „după avizarea de către autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului”, semnalăm că aceasta nu se justifică, întrucât se lipsește de substanță principiul autonomiei decizionale prevăzut la art. 3 din *Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală*. Or, autoritățile publice locale în virtutea principiului autonomiei locale consacrat de art. 109 din *Constituție*, nu sunt supuse puterii ierarhice a autorităților centrale, ele fiind independente de acestea.

La alin. (2) ultima teză, se va analiza în ce măsură va putea fi aplicată/implementată norma, în cazul amplasării și proiectării obiectelor de importanță regională.

Totodată, dispoziția de modificare de la pct. 6 se va indica după cum urmează: „6. La articolul 6, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:”.

La pct. 7, în textul preconizat pentru art. 7:

Soluția legislativă propusă la alin. (1) este inacceptabilă, or, această normă poartă un caracter prohibitiv, prin urmare, trebuie să constituie un element structural distinct în conținutul legii.

La alin. (2), considerăm necesar a fi eliminat textul „(cu drept de semnătură)”, deoarece persoana care va promova examenul de atestare va avea și dreptul de semnătură. Aceiași observație o reiterăm și pentru art. 19 alin. (4).

La alin. (5) teza a doua, norma urmează a fi reformulată, deoarece are o utilizare nereușită în text, în contextul utilizării cuvintelor „care nu vor contravine”. De altfel, apreciem că norma propusă nu s-ar integra tematic în conținutul art. 5, care se referă la dreptul de activitate arhitecturală. Aceiași observație este valabilă și pentru alin. (6) și (7).

La pct. 8, în textul preconizat pentru art. 7¹:

La alin. (1), prin utilizarea cuvintelor „Atestarea tehnico-profesională a specialiștilor”, norma nu ar fi corelată cu art. 2, norma căruia prevede noțiunea de „atestare”.

Alin. (2) urmează a fi exclus, deoarece admite dublaj în reglementare, în raport cu norma de la art. 2. Potrivit regulilor de tehnică legislativă, în procesul de creație legislativă nu este admisă reglementarea juridică a aspectelor ce vizează același obiect sau aceleași relații sociale în mai multe norme ale aceluiași act acte normative, dublajul normativ fiind inadmisibil.

Norma de la alin. (3) urmează a fi exclusă, deoarece, în redacția propusă, nu ține de obiectul acestei legi, dar de domeniul protejării monumentelor istorice. Totodată, nu este clară necesitatea includerii normei în cauză, având în vedere că potrivit art. 1 alin. (3), legea se extinde asupra tuturor formelor de activitate arhitecturală, în procesul căreia se creează opere de arhitectură, și asupra tuturor fazelor de proiectare și construcție, în procesul cărora este utilizat rezultatul activității intelectuale a arhitectului.

La alin. (7), cuvintele „specialiști atestați cu drept de semnătură” urmează a fi reformulate, pentru a nu admite confuzii la interpretarea și aplicarea normei. Din conținutul normei prevăzute la noțiunile „atestare” și „dreptul de semnătură”, doar arhitectul atestat va avea dreptul de semnătură.

La pct. 9, art. 17 alin. (1) se va revizui expresia „și inclusiv”, deoarece reprezintă un pleonasm. Totodată, mențiunea „(în continuarea Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe)” urma a fi efectuată la prima referință la actul normativ respectiv în textul legii.

La pct. 10, în textul preconizat pentru art. 19 alin. (4):

Subdiviziunile structurale subsecvente urmează a fi numerotate, în modul corespunzător.

Pentru evitarea confuziilor, se impune a fi revăzută redacția „arhitecții sau urbanisții, atestați (cu drept de semnătură)”.

Cap. V¹, ca element de structură urmează a fi exclus, or, denumirea Cap. V face referință și la organizațiile profesionale de creație obștești ale arhitecților.

La pct. 12, în textul preconizat pentru art. 20¹:

În ceea ce privește soluția propusă prin proiect, care prevede înființarea sub formă de asociație obștească a Ordinului Arhitecților din Republica Moldova, în condițiile Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, semnalăm că prevederile legii anterior menționate nu se aplică asociației profesionale, care se caracterizează prin statutul său de drept public, pentru a asigura un control public asupra exercitării profesiei. Organele profesionale instituite prin lege nu pot fi considerate asociații în sensul dreptului la asociere, având în vedere că acestea sunt înzestrate, în condițiile legii, cu statut de organizație profesională, atribuindu-le prerogative de interes public. Astfel, potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 86/2020, prevederile legii nu se aplică organizațiilor care nu sunt înregistrate, instituțiilor publice, partidelor politice, sindicatelor, patronatelor, cultelor religioase și părților lor componente, precum și altor persoane juridice de drept public sau privat al căror mod de constituire și funcționare este reglementat de alte legi speciale. În consecință, urmează a fi revăzută conceptual intenția de reglementare a noii forme de asociere a

arhitecților prevăzute la art. 20¹ și 20², astfel încât să fie excluse principiile ce guvernează libertatea de asociere cuprinse în art. 41 din Constituție.

Prin Hotărârea nr. 13/2015, Curtea Constituțională a reținut că, ordinele profesionale sunt organizații care includ *în mod obligatoriu* membrii anumitor profesii, care, datorită puterilor conferite de lege, intervin în reglementarea și controlul accesului în profesie și în exercitarea ei îmbinând activitățile publice și private în organizarea profesiilor. Natura juridică a ordinelor profesionale este aceea de serviciu public, ordinul profesional având în sarcina să satisfacă un interes legitim public al organizării profesiei și de disciplină profesională. Ordinele profesionale sunt organisme profesionale care au prerogative de putere publică, fără a fi însă stabilimente publice (§ 52).

Totodată, atribuțiile Ordinului Arhitecților prevăzute la art. 20², necesită a fi reanalizate, în vederea expunerii acestora sub o formă sintetizată, având la bază competențele care vor fi delegate acestei entități în condițiile legii cum ar fi, apărarea drepturilor și intereselor arhitecților; organizarea cursurilor de instruire a arhitecților; supravegherea respectării eticii profesionale; aplicarea sancțiunilor disciplinare; înaintarea propunerilor și participarea la elaborarea politicilor și perfecționarea cadrului normativ în domeniul arhitecturii.

De asemenea, în condițiile legii urmează a fi clar reglementată organizarea și funcționarea organelor de autoadministrare ale arhitecților, cu specificarea limitelor competențelor prevăzute de lege pentru fiecare organ de conducere care face parte din structura Ordinului Arhitecților prevăzută la art. 20³.

Referitor la art. 20⁸, semnalăm că organizarea și funcționarea Ordinului Arhitecților necesită a fi stabilită prin lege și statutul aprobat de Conferința națională care va include pe toți arhitecții care activează în Republica Moldova.

Referitor la art. 20⁹, menționăm că noțiunea de „filială” în conformitate cu art. 290 din *Codul civil* se aplică doar în ceea ce privește persoanele juridice cu scop lucrativ, aceasta fiind o entitate distinctă cu personalitate juridică care este controlată de o altă persoană juridică, împreună fiind parte a unui grup de persoane juridice.

Se va reține că, în temeiul art. 11 alin. (4) din *Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova*, modificările la art. 240 și 241 din *Codul civil*, operate prin *Legea nr. 133/2018*, se aplică din 1 martie 2019, indiferent dacă au fost sau nu efectuate modificările prevăzute la alin. (1) din acest articol. În special, din 1 martie 2019 se vor aplica următoarele reguli:

a) filialele și reprezentanțele unei persoane juridice care au fost înregistrate înainte de 1 martie 2019 se vor considera, în sensul legislației în vigoare, sucursale ale respectivei persoane juridice;

b) informațiile din registrul de stat al persoanelor juridice sau din alt registru de publicitate prevăzut de lege referitoare la filialele și/sau reprezentanțele persoanei juridice se consideră informații referitoare la sucursalele persoanei juridice.

În temeiul art. 11 alin. (6) din *Legea nr. 1125/2002*, trimiterile din legislația în vigoare la filiala sau reprezentanța persoanei juridice se consideră trimiteri la sucursala persoanei juridice până la aducerea legislației în concordanță cu art. 240 și 241 din *Codul civil*, cu modificările operate prin *Legea nr. 133/2018*.

În contextul de mai sus, trebuie revăzută organizarea Ordinului Arhitecților la nivel teritorial.

La art. 20¹⁰, norma formulată la alin. (1) urmează a fi revizuită prin prisma art. 16 din *Legea nr. 71/2007 cu privire la registre*.

La art. 20¹³, pentru corectitudinea exprimării, denumirea acestuia urmează a fi reformulată.

În legătură cu norma propusă la alin. (2), se va ține cont că, prevederile generale privind survenirea răspunderii disciplinare poartă un caracter declarativ și necesită a fi reformulate. Răspunderea juridică trebuie să fie prevăzută de normele materiale, ce stabilesc tipul concret de răspundere, determină faptele și sancțiunile pentru comiterea acestora.

Adițional, remarcăm că în *Hotărîrea nr. 21/2016*, § 69 Curtea Constituțională a statuat că, formularea unor norme juridice declarative în acte normative nepenale, prin care se proclamă interdicția unei activități [...], nu este suficientă pentru asigurarea principiului „ultima ratio”, prin care o faptă se incriminează ca infracțiune. Interdicția nu este suficientă pentru a declara respectivul comportament infracțiune. Mai mult decât atât, expresia generică utilizată în legile extrapenale, [...] și anume „nerespectarea prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravențională și penală, în conformitate cu legislația în vigoare”, nu poate determina în mod automat încorporarea activității în prevederea din *Codul penal*. O astfel de interpretare ar conduce la încălcarea principiului interzicerii interpretării extensive a legii penale. Or, interpretarea strictă a legii penale este un corolar direct al principiului legalității penale, a cărui valoare juridică este recunoscută atât în legislația națională, cât și în cea europeană. Art. 3 alin. (2) din *Codul penal* stabilește expres că „interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise”, în caz contrar judecătorului i-ar reveni puterea de creare și legiferare.

Art. 20¹⁶ necesită a fi eliminat din proiect, deoarece este formulat de o manieră atipic normativă, prin urmare, nu se justifică menținerea acestuia în text.

Art. II urmează a fi revăzut, deoarece în formula propusă nu ar fi acceptabil. Or, în vederea pregătirii și convocării primei Conferințe naționale a Ordinului Arhitecților ar fi indicat că organul central de specialitate al administrației publice în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor să constituie o comisie specială cu acest scop.

Adițional, la alin. (5) se consideră excedent textul „cu durata studiilor de minimum 5 ani” în contextul în care este întrunită condiția deținerii unei diplome de licență în domeniul arhitecturii.

În concluzie, atragem atenția că potrivit art. 3 alin. (4) lit. a) din *Legea nr. 100/2017* actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care actul normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune. Astfel, la definitivarea proiectului trebuie să se țină cont de principiul corelării actului normativ.

Suplimentar, din proiect se vor exclude termenii străini cum ar fi „fake” și „Baukultur” (a se vedea art. 54 din *Legea nr. 100/2017*).

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2023.09.06 12:39:11 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de stat

Eduard SERBENCO

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md*

09.10.2023 nr. 04/1-8748
la nr. 09-5081 din 02.10.2023

**Ministerul Infrastructurii și
Dezvoltării Regionale**

Referitor la forma actuală a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 1350/2000 cu privire la activitatea arhitecturală (număr unic - 706/MIDR/2023), se rețin următoarele observații și propuneri de ordin redacțional.

Cu privire la proiectul legii:

Art. I:

La pct. 2 sbp. 2), pentru corectitudinea redactării, textul „după cuvintele „de activitate arhitecturală”” urmează a fi excluse, iar termenul „cuvintele”, utilizat în al doilea caz, necesită a fi substituit cu termenul „textul”.

Pct. 3, în textul noțiunii „supraveghere de autor”, cuvintele „documentației de proiect” și „documentația de proiect” se vor scrie sub forma de „proiectului”, respectiv, „proiect”. În acest context, precizăm că în planul redactării, proiectul actului normativ trebuie să cuprindă o terminologie unitară. Astfel, atragem atenția că la art. 2 din legea supusă modificării, aflat în vigoare, este menționat termenul „proiect”.

La pct. 4 sbp. 2), textul „la litera b) după cuvintele „proiectarea și construirea obiectelor arhitecturale” urmează a fi substituit cu textul „litera b)”.

La pct. 5, semnalăm despre lipsa denumirii art. 4 propus în redacție nouă, motiv pentru care urmează a fi revăzut.

La art. 4 alin. (2) și (3):

urmează a fi reformulată expresia „documentației de proiect”, în sensul corelării acesteia cu noțiunea „proiect” prevăzută la art. 2;

întru sporirea clarității normei, după termenul „atestați”, propunem completarea acesteia cu textul „, în condițiile Legii nr. 721/1996 privind calitatea în construcții”.

Suplimentar, la art. 4 alin. (4) sugerăm revederea formulării „specialistului în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului”, având în vedere denumirea actuală a Cap. II și III. Tot aici, semnalăm că în conținutul Cap. III sunt specificați distinct subiecții activității arhitecturale. În acest sens, urmează a se revedea și norma propusă la art. 7¹ alin. (5).

La pct. 6:

sbp. 1) urmează a fi scris, în felul următor:

„1) denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Concursurile de soluții arhitecturale și urbanistice”;

la sbp. 3), cu privire la art. 5 alin. (2), atragem atenția că elementele structurale ale actului normativ se abrogă și nu se exclud. Or, potrivit procedeeelor tehnice aplicabile actelor normative, în cazul suprimării elementelor structurale ale actului normativ, în proiectul actului normativ de modificare a acestuia se folosesc cuvintele „se abrogă”, iar pentru omiterea anumitor cuvinte, propoziții, fraze sau texte se folosesc cuvintele „se exclude”;

la sbp. 4), pentru evitarea confuziilor în rândul celor care trebuie să aplice norma de la alin. (3), este necesară revizuirea/reformularea textului „prin deciziile organelor executive centrale și locale, ale organelor executive ale consiliilor locale”, deoarece determină un caracter imprecis și neclar al acesteia. Tot aici, se vor elimina cuvintele inutile „în mod obligatoriu”, or, norma prin conținutul său are caracter obligatoriu;

la sbp. 6), având în vedere că, prin modul de exprimare actul normativ trebuie să asigure dispozițiilor sale un caracter obligatoriu, la alin. (5) urmează a fi reformulate cuvintele „se recomandă”.

La pct. 7 sbp. 1), referitor la alin. (2), cuvintele „Consiliile locale” urmează a fi substituite cu cuvintele „autoritatea administrației publice locale respective”.

La pct. 9, referitor la art. 7¹:

la alin. (1), urmează a fi reanalizată formularea „Atestarea tehnico-profesională a specialiștilor” prin prisma normei prevăzute la pct. 3, care stabilește noțiunea „drept de semnătură”;

la alin. (3), pentru claritatea și predictibilitatea normei, este necesară reformularea cuvintelor „trebuie să poarte”. Prin urmare, norma ar trebui să îmbrace forma unei obligații, având în vedere caracterul conduitei impuse sau datorate. Totodată, în contextul utilizării cuvintelor „Lucrările colective”, ar fi necesar de revăzut conținutul normei, astfel încât să fie clar stabilit la ce se referă lucrările avute în vedere.

la alin. (6) precizăm că, prin exprimarea „Pentru recunoașterea certificatelor și dreptului de a exercita activitățile prevăzute de prezenta lege”, norma poartă un caracter declarativ și lipsit de precizie, fapt ce va determina nefuncționalitatea acesteia. De aceea, autorul urmează să indice expres elementele structurale avute în vedere în contextul dat. În același timp, de menționat este art. 7 și 8, care prevăd activitatea arhitecturală și formele de activitate ale activității arhitecturale.

Suplimentar, se va analiza în ce măsură se justifică menținerea alin. (4)-(6) în conținutul art. 7¹, denumirea căruia se referă doar la dreptul de semnătură. Or, potrivit conținutului lor, normele anterior menționate ar trebui să facă obiectul de reglementare al art. 9.

La pct. 10 sbp. 3), în conținutul părții introductive a alin. (4) al art. 13, cuvintele „se extind” urmează a fi scrise sub forma „se extinde”.

În legătură cu soluțiile propuse potrivit pct. 11 și 12, atragem atenția că potrivit exigențelor de tehnică legislativă, capitolul trebuie să cuprindă mai multe articole. Ca urmare, sugerăm revizuirea structurală a art. 17, în vederea disjunerii textului în două articole.

La pct. 15:

Semnalăm că în denumirea Cap. V se face referință la „organizațiile profesionale de creație obștești ale arhitecților”. În acest context, nu poate fi introdus un alt capitol separat consacrat Ordinului Arhitecților din Republica Moldova. Se va analiza soluția de a fi revăzut textul Cap. V, în sensul grupării elementelor de structură în secțiuni.

Titlul Secțiunii 1, ar trebui să fie formulat, astfel:

„Statutul juridic și domeniile de activitate ale Ordinului Arhitecților din Republica Moldova”.

Referitor la soluția legislativă propusă la art. 20¹, constatăm că normele acestuia intercalează elemente ale unui organ profesional cu cele ale unei asociații benevole, instituind astfel un statut juridic ambiguu pentru Ordinul Arhitecților.

În legătură cu cele menționate mai sus, este de menționat Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015, prin care Curtea a reținut:

„48. [...] că prin lege pot fi instituite organizații profesionale, investite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivate cu asociații obștești.

49. În acest sens, și Curtea Europeană a statuat că: „Ordinul belgian al Medicilor este o instituție de drept public. Nu este înființat de persoane, ci de legislativ; este integrat structurilor statului [...]. Acesta urmărește un scop din sfera interesului public, respectiv protecția sănătății, prin exercitarea, pe baze legale, a unei forme de control public asupra practicării medicinei. În contextul ultimei funcții, Ordinului i se cere, în primul rând, să păstreze o evidență a doctorilor practicieni. Pentru realizarea sarcinilor atribuite de statul belgian, Ordinul este investit legal atât cu prerogative administrative, cât și cu prerogative legislative și disciplinare situate dincolo de domeniul legislației ordinare și, în această capacitate, folosește procedurile unei autorități publice” (cauza *Le Compte, Van Leuven și De Meyere vs Belgia*, Hotărârea din 23 iunie 1981, § 64).

50. Altfel spus, în concepția Curții Europene, organul profesional al medicilor (Ordinul medicilor) este un adevărat organism administrativ, care exercită atribuțiile recunoscute oricărei autorități publice.

51. De asemenea, în cauza *Asociația avocaților spanioli vs Spania* (Hotărârea din 2 iulie 1990), Curtea Europeană a considerat că organele profesionale sunt în esență de drept public, fiind investite cu misiuni de interes general, și nu sunt instituții în aspectul dreptului de asociații.

52. În contextul celor menționate, Curtea reține că ordinele profesionale sunt organizații care includ în mod obligatoriu membrii anumitor profesii, care, datorită puterilor conferite de lege, intervin în reglementarea și controlul accesului în profesie și în exercitarea ei îmbinând activitățile publice și private în organizarea profesiilor. Natura juridică a ordinelor profesionale este aceea de serviciu public, ordinul profesional având în sarcina sa satisfacerea unui interes legitim public al organizării profesiei și de disciplină profesională. Ordinele profesionale sunt organisme profesionale care au prerogative de putere publică, fără a fi însă stabilimente publice.

[...]

59. Organele profesionale instituite prin lege nu pot fi considerate asociații în sensul dreptului la asociere, or, legislatorul le-a înzestrat cu statut de organizație profesională, atribuindu-le prerogative de interes public.

60. Comisia europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția **asociațiilor de drept public**. Prin urmare, ordinele profesionale, care sunt instituții de drept public,

reglementate de lege și urmărind scopuri de interes general, nu constituie o asociație în sensul art. 11 din Convenție (*Cauza X vs Olanda*, Decizia Comisiei Europene din 1 martie 1983).

61. Personalitatea juridică a ordinelor profesionale se acordă prin lege. Un ordin profesional reunește toți membrii unei profesii, aderarea fiind obligatorie, fiecare ordin incluzând obligatoriu toate persoanele abilitate să exercite profesia. Ordinul profesional nu rezultă dintr-o asociere liberă.”

În contextul celor evocate mai sus, se impune necesitatea de a revedea în substanță art. 20¹, în scopul clarificării statutului juridic al Ordinului Arhitecților.

La art. 20³:

în titlu, termenul „Conducerea” se va substitui cu termenul „Organele”. În acest sens, se vor revedea cuvintele „Forurile de conducere” utilizate la alin. (1). Totodată, la art. 20³ urmează a fi prevăzute toate organele care formează Ordinul Arhitecților.

alin. (1) lit. a) urmează a fi completat cu cuvintele „a arhitecților”.

la alin. (2), enunțul al doilea urmează a fi prevăzut, în redacția „Una și aceeași persoană poate fi aleasă în calitate de membru al Consiliului național, Colegiului director sau președinte al Ordinului Arhitecților pentru cel mult două mandate consecutive.”.

conținutul este lacunar, în ceea ce privește modul de alegere a membrilor organelor de conducere (vot secret sau deschis), motiv pentru care urmează a fi prevăzut acest aspect.

La art. 20⁴:

la alin. (1), sintagma „Conferința națională a Ordinului Arhitecților este constituită din membri” necesită a fi substituită cu textul „Conferința națională a arhitecților este organul suprem de conducere al Ordinului Arhitecților și se constituie din delegați”.

la alin. (2):

în partea introductivă, sintagma „Conferința națională a Ordinului Arhitecților” se va scrie sub forma sa corectă „Conferința națională a arhitecților”.

alin. (2) lit. a) urmează a fi scris în felul următor:

„a) adoptarea și modificarea Statutului Ordinului Arhitecților și Codul deontologic al profesiei de arhitect”;

După exemplul de mai sus, urmează a fi revizuite toate normele subsecvente de la alin. (2).

în legătură cu norma prevăzută la lit. b), atragem atenția că textul legii este eliptic, în sensul că în conținutul acestuia lipsesc norme care ar specifica structura aparatului administrativ al Ordinului Arhitecților;

la lit. d), cuvintele „al Ordinului Arhitecților” se vor exclude (a se vedea art. 20³ alin. (1) lit. b));

la lit. g), în contextul utilizării cuvintelor „onorariilor de referință”, norma este neclară, motiv pentru care propunem a fi reformulată;

propunem de analizat dacă conținutul alin. (2) nu ar fi necesar de completat cu prevederi cum ar fi, aprobarea raportului anual al Consiliului național, Colegiului director și cel al președintelui Ordinului Arhitecților, aprobarea programului de activitate și a bugetului Ordinului Arhitecților, precum și

adoptarea regulamentului de activitate al structurilor teritoriale ale Ordinului Arhitecților;

suplimentar, la art. 20⁴, constatăm o inadvertență în ceea ce privește numerotarea alineatelor, având în vedere că alin. (2) este numerotat de două ori;

la alin. (2), care va deveni alin. (3), se vor reformula cuvintele „cel puțin două săptămâni”, astfel încât termenul de convocare să fie stabilit în zile;

se consideră necesar a fi precizat cine va exercita funcția de conducere a Conferinței naționale.

La art. 20⁵, titlul necesită a fi reformulat, având în vedere obiectul de reglementare al acestuia. De asemenea, în conținutul art. 20⁵ se impune necesitatea de a stabili, în mod expres și exhaustiv, atribuțiile care ar trebui să fie exercitate de Consiliul național, în calitate de organ executiv al Ordinului Arhitecților, deoarece reținem că organizarea și funcționarea Ordinului Arhitecților se propune a fi reglementată prin lege. Totodată, constatăm că proiectul este lacunar în privința numărului necesar de membri ai Consiliului național, precum și în privința activității acestei structuri (convocarea, adoptarea deciziilor, revocarea etc.). Aceeași observație o reiterăm și pentru art. 20⁷.

La art. 20⁶, în titlu, termenul „Conducerea” urmează a fi substituit cu termenul „Președintele”. În legătură cu norma de la alin. (2), semnalăm că o atare atribuție a Conferinței naționale nu se regăsește în textul art. 20⁴, din care cauză urmează a fi revăzut. Totuși, din textul normei nu rezultă în ce mod sunt aleși vicepreședinții, or, formularea „sunt înlocuitori de drept” este ambiguă, astfel încât ar fi necesar de reformulat norma. Suplimentar, textul este lacunar în ceea ce privește cazurile de revocare a președintelui și vicepreședinților Ordinului, a numărului de vicepreședinți, mandatul acestora și a atribuțiilor acestora.

La art. 20⁷ alin. (1), formularea „Activitatea curentă a Ordinului Arhitecților este coordonată de Colegiul director” este mult prea generală, fapt ce va determina nefuncționalitatea normei. De aceea, sugerăm autorului să indice expres rolul/statutul și atribuțiile Colegiului director (observație valabilă și pentru art. 20⁹).

La alin. (2), considerăm necesar a fi revizuită norma, în partea ce se referă la alegerea membrilor Colegiului director de Consiliul național. Or, membrii tuturor organelor care fac parte din structura Ordinului Arhitecților urmează a fi aleși și revocați de Ordinul Arhitecților.

Art. 20⁹ se va revizui, având în vedere observațiile formulate la art. 20¹.

Totodată, menționăm că, în privința structurilor teritoriale ale Ordinului Arhitecților, în sensul numărului sau circumscripțiile în care vor activa acestea ar trebui să decidă Conferința Arhitecților.

La art. 20¹⁰:

În denumire, termenul „Înființarea” se va elimina, deoarece are o utilizare inadecvată.

La alin. (2), conținutul acestuia nu corelează cu denumirea articolului care are în vedere Lista națională a arhitecților. Or, la alin. (2) norma conține cuvintele „specialiști cu drept de semnătură în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului”, „urbaniștii”. În acest context, reținem că în acord cu norma de la

art. 20¹ alin. (1), Ordinul Arhitecților are rolul de a reprezenta și proteja interesele profesiei de arhitect la nivel național și internațional. Prin urmare, sugerăm a fi analizat conceptul ce ține de aprobarea listei avute în vedere. În acest sens, urmează a se revedea și redacția propusă la art. 20¹¹ alin. (3) și art. 20¹² alin. (1) lit. a).

Suplimentar, se va analiza dacă lista națională a arhitecților nu ar trebui să conțină și informația cu privire la abaterile comise de către membrii Ordinului și sancțiunile aplicate acestora.

Alin. (3) urmează a fi eliminat, deoarece nu ține de competența Guvernului să reglementeze conținutul și modul de elaborare/gestionare a Listei de evidență națională a arhitecților.

La art. 20¹³, norma prevăzută la alin. (1), în redacția actuală, este inacceptabilă, deoarece prevederile acesteia care stabilesc răspunderea disciplinară a membrilor Ordinului Arhitecților nu sunt suficient de clare/nu au un conținut normativ clar și precis pentru a putea fi aplicate și nu oferă suficiente repere pentru ca destinatarii acestora să înțeleagă sensul lor și să poată, în mod rezonabil, să își conformeze conduita cunoscând consecințele juridice ale faptelor sale.

Cu privire la normele stabilite la art. 20¹³, în textul legii necesită a fi specificat modul de aplicare a sancțiunilor disciplinare cum ar fi, subiecții cu drept de sesizare a organului corespunzător privind tragerea la răspundere, termenele de prescripție, inițierea și desfășurarea procedurii disciplinare, constatările, deciziile de aplicare a sancțiunilor, contestarea acestora.

La art. 20¹⁴ alin. (6) lit. b) se va revedea prin prisma art. 110 și 111 din *Codul penal*, care prevede, că antecedentele penale reprezintă o stare juridică a persoanei, ce apare din momentul rămânerii definitive a sentinței de condamnare, generând consecințe de drept nefavorabile pentru condamnat până la momentul stingerii antecedentelor penale sau reabilitării. Stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale. Astfel, este lipsită de logică stabilirea condiției ca persoana să nu aibă antecedente penale nestinse, deoarece în măsura în care antecedentele sunt stinse, se consideră lipsa acestora.

Proiectul este eliptic, în partea ce ține de modul de convocare în prima reuniune a Conferinței naționale a Ordinului Arhitecților, care nu va include membrii delegați. Or, în lipsa unor prevederi tranzitorii stabilite în acest sens, normele de la art. 20¹-20¹⁵, riscă să fie inaplicabile.

Secretar de stat

Stanislav COPEȚCHI

Digitally signed by Copețchi Stanislav
Date: 2023.10.09 10:56:33 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

